

Evakuering af skoler

Forord

Brandvæsenerne alarmeres årligt til ca. 125 brande på de danske folkeskoler. De fleste brande slukkes før de når at udvikle sig, men der forekommer også store brande på skoler, både i og udenfor skoletiden.

Skolen har et stort ansvar for elevernes og personalets sikkerhed. For at hjælpe skolerne med at leve op til dette ansvar, har Beredskabsstyrelsen i samarbejde med en kreds af beredskabschefer fremstillet dette materiale om udarbejdelse, indøvelse og afprøvning af brand- og evakueringsplaner.

Materialet er opbygget så skolerne selv kan redigere og tilpasse planerne til de lokale forhold. Der gives vejledning i udarbejdelse af og eksempler på brand- og evakueringsplaner. I bilagssamlingen findes skabeloner til udarbejdelse, indøvelse og afprøvning af brand- og evakueringsplaner. Disse kan også downloades fra www.brandforebyggelse.dk under punktet Skoler.

Indhold

Forord	1
Lovgrundlaget	3
Hvordan skal vi gøre?	4
Planlægning	5
Undervisning	8
Indøvelse	9
Kontrol/afprøvning	10
Erfaringsopsamling	10
Hvis du vil vide mere	11
Bilag 1	
Skabelon (bruttoliste) for brand- og evakueringsplan for skoler	12
Bilag 2	
Eksempel på brand- og evakueringsplan for Byskolen	15
Bilag 3	
Tjekliste for brand- og evakueringsplanlægning	19
Bilag 4	
Eksempel på instruktionsøvelse i børnehaveklassen	20
Bilag 5	
Eksempel på evakueringsøvelse på skole	22
Bilag 6	
Kontrolskema til udfyldning under og efter evakueringsøvelsen	24
Bilag 7	
Inspirationsliste for tilrettelæggelse af øvelser	26
Bilag 8	
Ideer til aktiviteter for forskellige aldersgrupper	28

Lovgrundlaget

For skoler gælder Beredskabsstyrelsens "Driftsmæssige forskrifter for skoler" www.brs.dk/fagomraade/tilsyn/forbyg/skoler.htm, og i tilfælde af overnatning gælder tillige "Driftsmæssige forskrifter for hoteller m.v." www.brs.dk/fagomraade/tilsyn/forbyg/hoteller.htm (afsnit 8 om Midlertidige overnatningslokaler)

Blandt mange andre krav i "Driftsmæssige forskrifter for skoler" står, at "Personalet grundigt skal instrueres om ordensreglerne og om brugen og placeringen af brandslukningsmateriellet. Personalet skal endvidere grundigt instrueres om varslingsinstruksens indhold og om de opgaver, der påhviler personalet ved evakuering af brandtruede undervisningsafsnit".

Med ændringen af Beredskabsloven pr. 1. juli 2003 blev det pålagt kommunalbestyrelserne én gang om året at bestemme, om der skal afholdes brand- og evakueringsøvelser i bygninger, som er omfattet af "Driftsmæssige forskrifter". Det indebærer altså, at den enkelte kommunalbestyrelse kan pålægge alle skoler i kommunen at afholde brand- og evakueringsøvelser.

Hvordan skal vi gøre?

Brand- og evakueringsplaner skal opstilles og indøves. Ellers kan man ikke regne med, at de virker den dag de skal.

Derfor lægger denne vejledning op til følgende forløb:

- Planlægning
- Undervisning af lærerne
- Undervisning af eleverne
- Indøvelse (inkl. opfølgning og tilbagemelding)
- Kontrol (og tilbagemelding)
- Vedligeholdelse af planen

Alt sammen for at være bedst muligt forberedt den dag, der opstår en brand eller lignende ulykke på skolen.

Planlægning

Formålet med en brand- og evakueringsplan for en skole er i tilfælde af en ulykke:

Formålet

- at forebygge og begrænse skader på liv og helbred
- at give gode betingelser for en redningsindsats (brandslukning o.a.).

Ved opførelsen af skolen er der indbygget mange sikkerhedsforanstaltninger, f.eks. brandsikre vægge, slukningsmidler og alternative flugtveje. I en ulykkesituation er det vigtigt, at disse foranstaltninger virker og anvendes hensigtsmæssigt.

Erfaringen viser, at man ikke kan planlægge ned i de mindste detaljer, fordi ulykker kan ramme så forskelligt. Men en brand- og evakueringsplan giver en generel ramme for rigtig adfærd i faresituationer. Udarbejdelsen af planen hjælper desuden til at få øje på de ting, der kan gøres i forvejen.

Få øje på, hvad der kan gøres i forvejen

Man bør tænke på de "værste" og mest sandsynlige hændelser, når planen udarbejdes og når den indøves. For en skole vil det typisk være brand i skoletiden på en trappe, en gang eller i et klasseværelse. Men der bør også fokuseres på brug af skolen til møder, teaterforestillinger, overnatning og stævner m.v.

Planen bør udarbejdes i samarbejde med kommunens redningsberedskab.

Når den samlede plan er færdig, skal der udarbejdes opslag og instrukser tilpasset de forskellige målgrupper. Det anbefales at inddrage skolens sikkerhedsorganisation i planlægning og implementering for at give planen et godt fundament og for at øge fokus på i det daglige at respektere og vedligeholde de brandforebyggende foranstaltninger.

Brand- og evakueringsplanen kan efter behov udbygges med forholdsregler ved andre hændelser som f.eks. bombetrussel og kemisk eller nukleart udslip. Planen kan indgå som en del af skolens samlede beredskabsplan sammen med for eksempel nødundervisning og datasikkerhed.

Brand- og evakueringsplaner kan være mere eller mindre omfattende; her er to eksempler, som forskellige skoler har udarbejdet:

Eksempel**Evakuering af skolen**

Hvis det på grund af øvelse, brand eller lignende bliver nødvendigt at evakuere skolen, foregår varslingen således: Over højttalerne meddeles følgende:

“Der er opstået en nødsituation. Alle skal roligt forlade lokalerne ad nærmeste udgang. Husk at lukke døre og vinduer. Bliv sammen, og gå ud på asfaltbanerne ved idrætspladsen sammen med læreren, og stil jer ved jeres klassemarkering.”

Klokken ringer herefter 3 gange i 10 sekunder med 5 sekunders mellemrum. Først når brandinspektøren giver tilladelse til det, må asfaltbanerne forlades.

Eksempel**Brandinstruks**

Ved brand tilkaldes brandvæsenet på 112.

Skolens ledelse og skolebetjenten leder evakueringen og eventuel slukning, indtil brandvæsenet kommer.

Der varsles v.h.a. sirenehyl fra en megafon eller via samtaleanlæg.

Evakuering foretages ved at læreren fører eleverne tæt samlede til nærmeste farbare trappe, efter at have lukket vinduer og døre efter sig. Spild ikke tiden ved at tage bøger, tøj eller andet med. Læreren holder eleverne tilbage, til andre fra etagerne ovenover er passeret.

Samlingsplads for eleverne er Byparken, og læreren sørger for, at eleverne bliver på stedet.

Er adgangen til trapperne spærret, søges tilflugt i et klasseværelse, om muligt vendt mod gaden. Døren lukkes omhyggeligt. Eleverne skal sætte sig på gulvet, hvor der er mindst røg, og fra et vindue påkalder læreren sig opmærksomhed.

Efter branden må eleverne først gå ind på skolen, når indsatslederen/politiet har givet tilladelse.

Brandslukningsmateriel på gangene er kun beregnet til mindre brande. Det må ikke benyttes ved brand i el-installationer.

Tæl eleverne ved hver lektions begyndelse.

I disse to tilfælde har skolerne valgt at lave meget kortfattede planer, som i deres helhed benyttes til opslag. Men i mange tilfælde er dette ikke tilstrækkeligt til at sikre en betryggende evakuering i en nødsituation.

Hvis man vil udarbejde en brand- og evakueringsplan, kan man benytte sig af Bilag 1, som berører alle de forskellige aspekter, der kan tænkes indarbejdet i en sådan plan. Det er hensigten, at den enkelte skole kan benytte dokumentet som en skabelon og huskeliste til at udarbejde en lokalt tilpasset plan.

Bilaget kan hentes som Word-dokument på www.brandforebyggelse.dk under “Skoler”.

Der skal gives forskellig information til de involverede parter i evakuering af en skole. Det opslag, der benyttes til at informere skolens elever, kan evt. være en af ovenstående tekstbokse, mens f.eks. skolens kontor behøver en brandinstruks med de opgaver, kontoret skal løse. Tilsvarende kan der udarbejdes instrukser (action-cards) for vice-skoleinspektøren, skolebetjenten m.fl.

Bilag 2 er et eksempel på bilag 1 tilpasset en konkret skole, mens bilag 3 er en generel opgaveliste til hjælp ved udarbejdelsen af brand- og evakueringsplaner. Disse bilag kan også hentes på ovennævnte hjemmeside.

Hent skabeloner på internettet

Undervisning

Lærerne skal rustes til undervisning og handling Lærerne skal rustes til at undervise eleverne i skolens brand- og evakueringsplan. De skal bl.a. forstå, at evakuering gennemføres for at sikre eleverne bedst muligt, indtil der er skabt overblik over en nødsituation. Hele skolens personale skal kende rollefordelingen mellem medarbejderne, ledelsen og indsatsberedskaberne. Ud over konkret indførelse i skolens brand- og evakueringsplan kan det anbefales, at lærerne deltager i f.eks. et 2-3 timers kursus i Elementær brandbekæmpelse. Også her kan man indtænke skolens sikkerhedsorganisation for at skabe helhed og indsigt i skolens samlede sikkerhedsarbejde.

Eleverne skal undervises efter deres alder Eleverne skal undervises efter deres alder. De helt små elever gør generelt som de får besked på, mens det er langt vanskeligere at "kommandere" med de større. Lærerens rolle i forhold til de store elever er at give dem en forståelse af den sammenhæng, evakuering indgår i, i tilfælde af en brand eller tilsvarende ulykke på skolen. Samtidigt skal de forstå vigtigheden af alternative flugtveje som nødudgange og vinduer.

Denne viden kan eleverne også bruge i andre sammenhænge, f.eks. på lejrskoler og diskoteker.

I undervisningen om brandsikkerhed er det væsentligt at formidle budskabet "tilkald hjælp" i stedet for "det er håbløst" eller "det må nogle andre tage sig af". Børnene skal lære, at det bedste de kan gøre, er at undgå personskade og at tilkalde hjælp hos de voksne. Det er vigtigt, at de ikke tror, at de skal være helte ved at klare det hele selv – det er helt modigt at tilkalde hjælp.

Et andet formål med undervisningen er at påvirke de unge og lærerne til at forstå tankegangen i beredskab og hvorfor det er vigtigt ikke at blokere nøddøre, sabotere slukningsmidler o.s.v.

Indøvelse

Skolens brand- og evakueringsplan afprøves og indøves gennem øvelser. Formålet er at træne både elever og personale i at handle rigtigt i ulykkestilfælde. Øvelser kan udbygges med demonstration af brandslukning eller repetition af brandforebyggende principper m.v.

Øvelser afholdes normalt regelmæssigt, men øvelser kan også afholdes som følge af en konkret hændelse eller på grund af en ny risiko.

Hvis en øvelse skal være lærerig, bør den planlægges ud fra kundskabsniveauet hos deltagerne. Man bør altså ikke afholde en stor kompleks øvelse med mange hændelser, sårede, røg og brandbiler, hvis det, man har brug for, er en stilfærdig instruktionsøvelse til at indøve procedurerne. Det tjener jo intet formål at tilrettelægge en øvelse, så alt går galt!

Nye elever og nyt personale har brug for at få gennemgået de nødvendige dele af brand- og evakueringsplanen, efterfulgt af træning – "i langsom færdig form".

Det er værd at bemærke, at der sjældent ses panikreaktioner ved evakuering, hvad enten der er tale om øvelse eller alvor. Derimod er det ikke ualmindeligt, at enkelte personer bliver apatiske ("handlingslammede") og derfor skal føres ud ved at man tager fat i dem.

Det kan også i planlægningen være nødvendigt at tage særlige hensyn til elever, som kan tænkes at blive for kraftigt påvirket af en evakueringsøvelse på grund af f.eks. diabetes, hjertelidelser eller psykiske traumer.

Bilag 4 er et eksempel på en instruktionsøvelse for børnehaveklassen 1-2 uger inde i skoleåret. Her er vægten lagt på at lære børnene, hvordan de kommer samlet ud af klassen og hen til samlingsstedet. For den øvrige skole er instruktionsøvelsen en repetition af signalet til evakuering. Bilag 5 er et eksempel på en evakueringsøvelse for hele skolen.

Indøvelse sikrer at elever og personale handler korrekt i ulykkestilfælde

Tilpas øvelserne til deltagerne

Kontrol/afprøvning

Afprøvning af en brand- og evakueringsplan omfatter i princippet tre trin:

- Tre trin for kontrol/afprøvning**
- Iværksæt planen
 - Observer forløbet
 - Anvend erfaringerne

Det kan være hensigtsmæssigt at involvere brandvæsenet, men en almindelig evakueringsøvelse kan sagtens afholdes af skolen selv. De fleste skoler vil jo være evakueret før brandfolkene ankommer.

Øvelsen bør tilrettelægges rimelig og realistisk, og så forløbet kan registreres til brug for evaluering. Der bør i øvelsen indgå indgå kontrollanter med kontrolskemaer, se eksemplet i bilag 6.

Umiddelbart efter øvelsen kan tilbagemelding til elever og lærere finde sted, f.eks. ved skoleinspektøren over højttaleranlægget, eller ved lærerne i de enkelte klasser.

Efterfølgende kan der f.eks. være foredrag om fester og sikkerhed, fyrværkeri eller påsat brand, suppleret med videoforevisning. Se bl.a. ideerne i bilag 8.

- Inspiration** Bilag 7 er en inspirationsliste med emner til overvejelse i forbindelse med øvelsesplanlægning.

Erfaringsopsamling

- Vigtigt at anvende den opsamlede erfaring** Det er vigtigt at evaluere og at anvende de opsamlede erfaringer. Det sikrer, at deltagerne samt skolens ledelse og sikkerhedsorganisation får tilbagemelding. Derved kan brand- og evakueringsplanen justeres. De udfyldte kontrolskemaer (bilag 6) kan danne grundlag for en samlet evaluering af øvelsen.

Hvis en øvelse mislykkes, bør den hurtigst muligt gennemføres på ny for at sikre, at planen virker og for at genskabe lærernes og elevernes tillid til den.

Hvis du vil vide mere

Du kan kontakte din kommunes beredskabschef eller skoleforvaltning, eller du kan benytte nedenstående henvisninger:

www.brandforebyggelse.dk er en portal med hjælpemidler til brandforebyggende undervisning m.v.

- Benyt søgeordet "skole", hvorved du bl.a. kan se eksempler på andre skolers brand- og evakueringsplaner og downloade denne vejledning og dens bilag.
- På portalen kan du også finde undervisningshæftet "En ræv har altid flere udgange", udarbejdet af Københavns Brandvæsen i samarbejde med Tryk i Danmark.

www.ditbrandblad.dk er hjemmesiden, som hører til et undervisningsmateriale for de yngste klassetrin (børnehaveklasse og 1. klasse).

www.brannfakta.no er en norsk hjemmeside om brandforebyggende undervisning i skolen. Specielt er der fakta og opgaver til de højeste klassetrin, om brand, brandfysik og ideer til temastudier.

Redningsberedskabets Statistiske Beretning udgives årligt og rummer mange fakta om brandårsager og brandslukning m.v. Findes på www.beredskabsstyrelsen.dk

Bilag 1

Skabelon (bruttoliste) for brand- og evakueringsplan for skoler

Skabelonen omfatter de emner, der skal overvejes i forbindelse med brand- og evakueringsplanlægning på en skole. Det er hensigten, at man ved hjælp af skabelonen laver sin egen plan, tilpasset de aktuelle forhold på den konkrete skole.

Download og tilpas Skabelonen kan downloades i Word fra www.brandforebyggelse.dk, søg under "Skoler".

Skabelon (bruttoliste) for brand- og evakueringsplan for skoler

- 1 Enhver, som opdager brand eller overhængende fare herfor, skal straks advare de umiddelbart truede samt alarmere, medmindre faren umiddelbart kan afværges med de rådige midler.
- 2 Bekæmp om muligt branden uden at forsinke evakueringen af eleverne, og giv nødvendig førstehjælp.
- 3 Alarmering sker til kontoret.
- 4 Kontoret iværksætter intern varsling og alarmerer videre til alarmcentralen på 112. Varslingssignalet gives ved _____ i de dele af skolen, som skal evakueres.
- 5 Skolebetjenten slukker for alle ventilationsanlæg (og afbryder trykflasker/gasforsyning) og begiver sig derefter med et ekstra nøglesæt ud for at møde udrykningen. Brandudrykningen kan forventes _____ minutter efter alarmeringen.
- 6 Samlingsstedet er _____ ved klassens skilt, alternativt på _____ (To steder af hensyn til brandstedets beliggenhed og vindretningen).
- 7 Viceskoleinspektøren begiver sig med en megafon til samlingsstedet og skaber overblik over evakuerings forløb, så brandvæsenets indsatsleder kan blive informeret ved ankomsten.

- 8 Lærerne tæller eleverne i lokalet og fører dem til samlingsstedet, hvor de tælles igen inden melding til viceskoleinspektøren. Døren til klassen skal lukkes men ikke låses. Eleverne må medtage overtøj i nødvendigt omfang, mens tasker m.v. efterlades. Gå roligt, ikke løbe, overliggende etager har "forkørselsret". Lærerne skal holde klasserne samlet, indtil der gives anden besked.
- 9 Eleverne må ikke benytte mobiltelefoner under evakueringen, af hensyn til fuld opmærksomhed på situationen og de instrukser, der bliver givet. Hvis ild, røg eller andet forhindrer udgang fra lokalet, skal lærer og elever forblive i klassen. Vinduerne lukkes, og om nødvendigt sætter personerne sig på gulvet for at komme under røgen. Læreren skal gøre ledelse og brandvæsen opmærksom på, at der er personer i lokalet, om muligt ved at telefonere til kontoret, alternativt på viceskoleinspektørens mobiltelefon _____. Der kan også signaleres fra vinduet eller ved at blinke med lyset. Endelig har man muligheden for at ringe 112.
- 10 Skoleinspektøren holder kontakt til brandvæsenets og politiets indsatsledere. Brandvæsenets indsatsleder kan kendes på sin sølvblanke hjelm eller på tre røde striber på hjelmen. Politiets leder vil være iført en limegrøn vest med påskriften "Politileder". Kontoret skal så vidt muligt være bemanded under evakueringen og bistå skoleinspektøren i nødvendigt omfang.
- 11 I tilfælde af varsling i frikvarteret må elever og personale ikke gå ind i bygningerne men skal gå direkte til samlingsstedet. Lærerne skal på samlingsstedet tage sig af de elever, de skal have i den kommende time.
- 12 Skolebetjentens medhjælpere efterser toiletter, bibliotek, selvstudierum m.v. og melder klar til viceskoleinspektøren.
- 13 Skoleinspektøren informerer Skoleforvaltningen, Skolebestyrelsens formand og andre ud fra situationen og varetager desuden pressekontakt og information til forældre m.fl.
- 14 Enhver iværksættelse af brand- og evakueringsplanen (øvelse eller reel) skal følges af en debriefing af samtlige involverede. I tilfælde af (risiko for) psykiske reaktioner blandt skolens elever, personale eller pårørende efter en øvelse eller reel hændelse, skal skoleinspektøren iværksætte skolens psykiske beredskabsplan i samarbejde med skolepsykologen og Skoleforvaltningens psykologiske tjeneste.

- 15 Det påhviler samtlige ansatte at gøre sig bekendt med indholdet af denne brand- og evakueringsinstruks, at kende skolens flugtveje samt placering og brug af de opsatte slukningsmidler.
- 16 Viceskoleinspektøren har ansvaret for at implementere denne brand- og evakueringsplan med instrukser og opslag m.v. samt at indsamle erfaring efter øvelser og iværksættelse af planen.
- 17 Brand- og evakueringsplanen skal revideres i sikkerhedsgruppen og forelægges skolebestyrelsen ved hvert skoleårs begyndelse.
- 18 Viceskoleinspektøren har ansvaret for, at ajourførte opslag om brand og evakuering hænger i alle klasser m.v., samt at planen indøves to gange om året, herunder senest 4 uger efter skoleårets begyndelse.
- 19 Denne plan er udarbejdet med henblik på den almindelige skoletid, men gælder med relevante tilpasninger også uden for denne tid. Det påhviler de ansvarshavende lånere/lejere at informere en repræsentant for skolen snarest muligt efter indtrufne hændelser.
- 20 Egne erfaringer og overvejelser indarbejdes i planen i relevant omfang.
- 21 Andre hændelser som f.eks. bombetrussel og kemisk eller nukleart udslip. Hvis de offentlige sirener går i gang, skal lærerne bringe deres elever inden døre og lukke vinduer og døre. Samtidigt skal skolebetjenten slukke alle ventilationsanlæg. Kontoret aflytter beredskabsmeddelelsen i Danmarks Radio og informerer over højttaleranlægget. Herefter følges ovenstående plan i relevant omfang.
- 22 Godkendt i skolebestyrelsen den _____.

Bilag 2

Eksempel på brand- og evakueringsplan for Byskolen

Eksempel på lokal bearbejdning af bruttolisten i bilag 1 til brug for en ældre 4-etagers kommuneskole midt i en provinsby.

Eksempel på brand- og evakueringsplan for Byskolen

- 1 Enhver, som opdager brand eller overhængende fare herfor, skal straks advare de umiddelbart truede samt alarmere, medmindre faren umiddelbart kan afværges med de rådige midler.
- 2 Bekæmp om muligt branden uden at forsinke evakueringen af eleverne, og giv nødvendig førstehjælp.
- 3 Alarmering sker til skolesekretæren på lokal 77.
- 4 Skolesekretæren iværksætter intern varsling ved at trykke på den røde knap lige inden for døren til kontoret og alarmerer videre til alarmcentralen på 112.
Herefter informeres skolebetjenten pr. radio om den indtrufne hændelse. Signalet til evakuering af skolen er afbrudt ringning med klokken (1 sekund ringning – 1 sekund pause ...) i 1/2 minut.
- 5 Skolebetjenten slukker for ventilationsanlægget i gymnastiksalen, afbryder trykflaskerne til fysiklokalet og begiver sig derefter med sit ekstra nøglesæt ud for at møde udrykningen ved porten. Skolebetjenten bistår herefter brandvæsenet med vejvisning og oplysninger. Brandudrykningen kan forventes ca. 8 minutter efter alarmeringen.
- 6 Samlingsstedet er under halvtaget i skolegården ved klassens skilt, alternativt ved statuen ude på torvet.
- 7 Viceskoleinspektøren begiver sig med en megafon til samlingsstedet og skaber overblik over evakueringsforløbet, så brandvæsenets indsatsleder kan blive informeret ved ankomsten.

- 8 Lærerne tæller eleverne i lokalet og fører dem til samlingsstedet, hvor de tælles igen inden melding til viceskoleinspektøren. Døren til klassen skal lukkes men ikke låses. Eleverne må medtage overtøj i nødvendigt omfang, mens tasker m.v. efterlades. Gå roligt, ikke løbe, overliggende etager har "forkørselsret". Lærerne skal holde klasserne samlet, indtil der gives anden besked.
- 9 Eleverne må ikke benytte mobiltelefoner under evakueringen, af hensyn til fuld opmærksomhed på situationen og de instrukser, der bliver givet. Hvis ild, røg eller andet forhindrer udgang fra lokalet, skal lærer og elever forblive i klassen. Vinduerne lukkes, og om nødvendigt sætter personerne sig på gulvet for at komme under røgen. Læreren skal gøre ledelse og brandvæsen opmærksom på, at der er personer i lokalet, om muligt ved at telefonere til kontoret, alternativt på viceskoleinspektørens mobiltelefon _____. Der kan også signaleres fra vinduet eller ved at blinke med lyset. Endelig har man muligheden for at ringe 112.
- 10 Skoleinspektøren holder kontakt til brandvæsenets og politiets indsatsledere. Brandvæsenets indsatsleder kan kendes på sin sølvblanke hjelm. Politiets leder vil være iført en limegrøn vest med påskriften "Politileder". Kontoret skal så vidt muligt være bemanded under evakueringen og bistå skoleinspektøren i nødvendigt omfang.
- 11 I tilfælde af varsling i frikvarteret må elever og personale ikke gå ind i bygningerne, men skal gå direkte til samlingsstedet. Lærerne skal på samlingsstedet tage sig af de elever, de skal have i den kommende time.
- 12 Skolebetjentens medhjælpere efterser toiletter og skolebiblioteket og melder klar til viceskoleinspektøren.
- 13 Skoleinspektøren informerer Skoleforvaltningen, Skolebestyrelsens formand og andre ud fra situationen og varetager desuden pressekontakt og information til forældre m.fl.
- 14 Enhver iværksættelse af brand- og evakueringsplanen (øvelse eller reel) skal følges af en debriefing af samtlige involverede. I tilfælde af (risiko for) psykiske reaktioner blandt skolens elever, personale eller pårørende efter en øvelse eller reel hændelse, skal skoleinspektøren iværksætte skolens psykiske beredskabsplan i samarbejde med skolepsykologen og Skoleforvaltningens psykologiske tjeneste.

- 15 Det påhviler samtlige ansatte at gøre sig bekendt med indholdet af denne brand- og evakueringsplan, at kende skolens flugtveje samt placering og brug af de opsatte slukningsmidler.
- 16 Viceskoleinspektøren har ansvaret for at implementere denne brand- og evakueringsplan med instrukser og opslag m.v. samt at indsamle erfaring efter øvelser og iværksættelse af planen.
- 17 Brand- og evakueringsplanen skal revideres i sikkerhedsgruppen og forelægges skolebestyrelsen ved hvert skoleårs begyndelse.
- 18 Viceskoleinspektøren har ansvaret for, at ajourførte opslag om brand og evakuering hænger i alle klasser m.v., samt at planen indøves to gange om året, herunder senest 4 uger efter skoleårets begyndelse.
- 19 Denne plan er udarbejdet med henblik på den almindelige skoletid, men gælder med relevante tilpasninger også uden for denne tid. Det påhviler de ansvarshavende lånere/lejere at informere en repræsentant for skolen snarest muligt efter indtrufne hændelser.
- 20 *Andre situationer*
Hvis de offentlige sirener går i gang, skal lærerne bringe deres elever inden døre og lukke vinduer og døre. Samtidigt skal skolebetjenten slukke ventilationsanlægget i gymnastiksalen. Kontoret aflytter beredskabsmeddelelsen i Danmarks Radio og informerer over højtaleranlægget. Herefter følges ovenstående plan i relevant omfang.
- 21 Godkendt i skolebestyrelsen den 21. september 2002

Eksempel på opslag i klasserne m.v.

Eksempel

Brand- og evakueringsplan for Byskolen

Ved brand eller anden ulykke:

- Advar de direkte truede og stands ulykken ved f.eks. at slukke ilden om muligt
- Alarmer kontoret på lokal 77

Signalet til evakuering af skolen er afbrudt ringning med klokken - - - - i 1/2 minut

Lærerne skal straks tælle eleverne i klassen og roligt føre dem samlet til samlingsstedet under halvtaget i skolegården, hvor de tælles igen og meldes klar til viceskoleinspektøren. Luk døren uden at låse. Hold tilbage for klasser fra højere etager.

Eleverne må medtage nødvendigt overtøj, mens tasker m.v. skal efterlades. Mobiltelefoner må ikke benyttes under evakueringen.

Hvis det ikke er muligt at forlade lokalet, skal døre og vinduer lukkes og alle skal sætte sig ned på gulvet, hvorefter læreren tilkalder hjælp ved at ringe til kontoret på lokal 77, til viceskoleinspektøren på _____ eller til alarmcentralen på 112. Der kan også signaleres fra vinduet eller blinkes med lyset.

Eksempel på huskeseddel til skolebetjenten

Eksempel

Brand- og evakueringsplan for Byskolen, skolebetjentens opgaver

Hvis evakueringssignalet lyder, skal du:

- 1 Slukke ventilationsanlægget i gymnastiksalen
- 2 Afbryde trykflaskerne til fysiklokalet
- 3 Du vil blive kaldt op af skolesekretæren, som fortæller dig, hvad der er sket
- 4 Tage dit ekstra nøglebundt med for at møde brandvæsenet ved porten
- 5 Du står til rådighed for brandvæsenet med vejvisning og oplysninger

I det daglige skal du altid holde øje med, om trapper og gange er ryddelige, så de kan fungere som flugtveje

Bilag 3

Tjekliste for brand- og evakueringsplanlægning

Listen er en huskeliste for opgaver, som skal udføres for at få en funktionsdygtig brand- og evakueringsplan for en skole. Mange af punkterne skal bearbejdes sideløbende.

Tjekliste for brand- og evakueringsplanlægning

- 1 Udarbejde brand- og evakueringsplan i samarbejde med sikkerhedsorganisationen.
- 2 Forelægge planen til godkendelse i skolebestyrelsen.
- 3 Udarbejde "sammenkog" af planen til opslag på relevante steder.
- 4 Fastlægge evakueringssignalet. Når det alle på skolen?
- 5 Udarbejde instruks til kontoret.
- 6 Udarbejde instruks til skolebetjenten. Evt. forbedre mulighederne for at afbryde ventilationsanlæg. Fastlægge ugedagen for eftersyn af slukningsmateriellet, opslag samt nød- og panikbelysning.
- 7 Udarbejde "brandmappe" til kontoret, så alle har adgang til den samlede plan.
- 8 Megafon til viceskoleinspektøren.
- 9 Aftale nøgleplacering for brandvæsenet (nøgleboks eller nøgleskab).
- 10 Udarbejde planer over skolen med brandmateriel, brandmæssig opdeling (sektionering), flugtveje og samlingssted samt lokaler, der skal efterses særskilt ved evakuering.
- 11 Opsætte skilte som samlingssted for hver klasse.
- 12 Undervise skolens personale i brand- og evakueringsplanen og elementær brandslukning.
- 13 Instruere eleverne i brand- og evakueringsplanen i skoleårets første uge.
- 14 Afholde varslet evakueringsøvelse inden for skoleårets første fire uger.
- 15 Afholde uvarslet evakueringsøvelse i foråret.
- 16 Revidere brand- og evakueringsplanen i sikkerhedsorganisationen og forelægge den for skolebestyrelsen ved hvert skoleårs begyndelse, herunder efterse skolens psykiske beredskabsplan.
- 17 Implementere ændringer, som skolebestyrelsen har vedtaget.

Bilag 4

Eksempel på instruktionsøvelse i børnehaveklassen

Eksempel

Målsætning

- **Børnehaveklasselæreren** skal øves i at evakuere sin klasse.
- **Eleverne** i børnehaveklassen skal lære, hvordan brandalarmen lyder, hvad de skal gøre og hvor klassens samlingssted er, så de er forberedt til brand- og evakueringsovelsen for hele skolen 14 dage senere. Desuden skal børnene have en introduktion til emnet brandsikkerhed.

Eksempel

Organisering/deltagere

- Instruktionsøvelsen gennemføres for børnehaveklassen alene.
- Børnehaveklasselæreren er ansvarlig for planlægning, gennemførelse og evaluering af øvelsen, som afholdes 1-2 uger inde i skoleåret.
- Børnehaveklasselæreren gennemgår nødvendige dele af brand- og evakueringsplanen for klassen.
- Øvelsen iværksættes ca. 15 minutter inde i 2. time.
- Viceskoleinspektøren informerer hele skolen om øvelsen over højtaleranlægget 5 minutter før alarmen går.
- Brandalarmen udløses af viceskoleinspektøren, som samtidigt meddeler over højtaleranlægget, at alarmen kun gælder børnehaveklassen.
- Børnehaveklassen evakueres ad den sædvanlige trappe til samlingsstedet.
- Viceskoleinspektøren observerer evakueringens forløb. Tidsforløbet registreres ikke.
- Efter øvelsen går klassen tilbage til klasselokalet og viceskoleinspektøren deltager i klasselærerens evaluering af forløbet.
- Timen slutter med, at børnene ser videoen "Ild – en farlig ven" og samtaler om den.

Tidsplan	Instruktionsøvelse
Kl. 09:00	2. time begynder, gennemgang af brand- og evakueringsplanen
Kl. 09:10	Øvelsen annonceres over højtaleranlægget
Kl. 09:15	Evakueringssignalet aktiveres
Kl. 09:20	Evakuering udført
Kl. 09:25	Registreringen afsluttes
Kl. 09:30	Evaluering i klassen
Kl. 09:35	Video "Ild – en farlig ven" i klassen
Kl. 09:50	2. time slut

Eksempel

Huskeliste og stikord til øvelsen

- Instruktion**
- Har I set en ildebrand?
 - Hvis det brænder her, så ringer vi efter brandvæsenet, så kommer de og slukker ilden.
 - Vi skal sørge for at komme i sikkerhed, og vi skal holde sammen.
 - Hvis der bliver ildebrand på skolen, så ringer klokken på en speciel måde, som betyder, at vi skal gå ud af klassen.
 - Det skal vi prøve om lidt.

Evaluering *Vurdering af handlemåde (adfærd):*

- Blev I bange?
- Hvad gik godt?
- Hvad kan vi gøre bedre?
- Om 2 uger skal vi prøve det her en gang til, sammen med hele skolen. Og så får de ikke at vide, at det kun er en øvelse.

Udstyr

- Videomaskine
- Video "Ild – en farlig ven" skaffes via søgefunktionen på www.brandforebyggelse.dk

Bilag 5

Eksempel på evakueringsøvelse på skole

Eksempel

Målsætning

- **Skoleledelsen** skal øves i at gennemføre en total evakuering af skolen, samt i at tage ledelsen i en ulykkesituation.
- **Lærerne** skal øves i samlet, overskuelig evakuering af klasserne, samtidigt med at specielle, individuelle behov tilgodeses.
- **Eleverne** skal opfatte evakueringssignalet og kunne forlade bygningen i henhold til lærernes anvisninger samt bygningens brand- og evakueringsplan. I øvrigt skal eleverne lære om sædvanlige årsager til, at der opstår brand i boligen og i fritiden og om hensigtsmæssig adfærd i disse situationer.

Eksempel

Organisering/deltagere

- Brandøvelsen gælder hele skolen og udføres denne gang med assistance fra brandvæsenet.
- Viceskoleinspektøren er ansvarlig for planlægning, gennemførelse og evaluering af øvelsen.
- Lærere og andet personale bliver informeret om øvelsen dagen før.
- Brand- og evakueringsplanen gennemgås på forhånd med de etageansvarlige.
- Øvelsen iværksættes ca. 5 minutter inde i 4. time.
- Skolebetjenten aktiverer evakueringssignalet og ringer til brandvæsenet.
- Hovedbygningen og annekset evakueres ad de sædvanlige trapper og udgange.
- Symbolsk afspærring og vagt ved trappen fra 2. etage i den gamle skolebygning, instruktion om rømning via trappe på nordsiden.
- Lærerne fører klasserne til respektive samlingssteder i skolegården for registrering og klassevis opstilling af eleverne.
- Efter øvelsen møder eleverne på den arbejdsplads, de forlod, for orientering/video/evaluering.
- Skoleinspektøren og beredskabschefen noterer øvelsens forløb.

Eksempel

Tidsplan	
Del 1	Øvelse
Kl. 12:20	4. time begynder
Kl. 12:25	Evakueringssignal aktiveres, og der ringes til brandvæsenet uden om 112
	Evakuering
Kl. 12:35	Brandvæsenet ankommer og gør klar til demonstration
Kl. 12:40	Registreringen afsluttes
Del 2	Demonstration i skolegården
	mens skoleinspektøren og beredskabschefen konfererer
Kl. 12:45	Brandvæsenet demonstrerer pulverslukker og brandtæppe.
Kl. 12:50	Enkelte elever fra 7. klasse får lov at prøve.
Del 3	Evaluering ved skoleinspektør og beredskabschef.
	Med megafon i skolegården
Kl. 13:00	Vurdering af hvordan en virkelig brand kunne have udviklet sig
	Vurdering af handlemåde hos lærere og elever:
	- Hvad gik godt?
	- Hvad skal gøres bedre, øvelsesforbedringer og bygningstekniske forbedringer?
Kl. 13:05	Opsummering
	Slut

Bilag 6

Kontrolskema til udfyldning under og efter evakueringsøvelsen

(Udfyldes af udpegede kontrollanter og forelægges sikkerhedsudvalget).

Kontrolskema til udfyldning under og efter evakueringsøvelsen

Evakueringsøvelse foretaget den _____

Kontrollant _____

Del 1 Øvelse Bemærkninger

Kl. Evakueringssignal aktiveret
(og ringet til brandvæsenet)

Kl. Evakuering påbegyndes

Kl. Registrering påbegyndes

Kl. Registrering afsluttes

Antal klasser, der mangler _____

Antal lærere, der mangler _____

Del 2 Demonstration Bemærkninger

Kl. Demonstration af håndildslukkere

Kl. Et par elever får lov at prøve

Del 3 Evaluering Bemærkninger

Kl. Gennemgang af hændelsesforløbet

Vurdering af hvordan en virkelig brand kunne have udviklet sig

Vurdering af handlemåde hos lærere og elever:

- Hvad gik godt _____

- Hvad skal gøres bedre _____

Opsummering

Del 4 Resume af punkter til opfølgning Bemærkninger

Antal branddøre, som ikke lukker

- Frist for udbedring specificeres nedenfor

Fejl på alarmanlæg ja/nej

- Frist for udbedring specificeres nedenfor

Andre konstaterede fejl ja/nej

- Frist for udbedring specificeres nedenfor

Punkter, som skal følges op

Konstaterede mangler	Tidsfrist	Ansvarlig
Følgende døre lukker ikke _____	_____	_____
Fejl på alarmanlæg _____	_____	_____
Blokerede flugtveje _____	_____	_____
Andre fejl, som skal rettes _____	_____	_____

Bilag 7

Inspirationsliste for tilrettelæggelse af øvelser

Mål

- Skoleledelsen skal ...
- Lærerne skal ...
- Eleverne skal ...

Baggrund

- Eksempler på brande og andre ulykker
- Mange mennesker
- Handicappede
- Betydning af tidlig varsling og gode flugtmuligheder

Forberedelse og organisering

- Øvelsessituation
- Tid og sted
- Deltagere/omfang
- Brandslukningsudstyr
- Ansvarsfordeling ifølge brand- og evakueringsplan
- Udluftning og oprydning

Øvelsesmomenter

- Alarmering (automatisk eller manuel)
- Varsling (direkte til brandvæsen eller telefonisk)
- Evakuering (rømning)
- Samlingssteder, registrering og optælling
- Slukning (brandslange/pulverslukker/håndsprøjte/brandtæppe)

Demonstrationer

- Slukningsudstyr og -metoder
- Røgspredning

Brandforebyggende emner

- Rutiner på skolen
 - Affaldshåndtering
 - Rygning
 - Branddøre
 - Flugtveje
 - Levende lys
 - Elektriske apparater
- Brandårsager i hjem og fritid

Evaluering

- Gennemgang af hændelsesforløbet
- Vurdering af tidsaspektet (i forhold til forventet brandudvikling)
- Vurdering af handlemåde:
 - Hvad gik godt?
 - Hvad skal forbedres?

Bilag 8

Ideer til aktiviteter for forskellige aldersgrupper

Ideer til aktiviteter for forskellige aldersgrupper

- Vær opmærksom på at afpasse graden af dramatik til elevernes modenhed/psykiske robusthed, for eksempel er brug af røgmaskiner skræmmende for de yngre elever.
- Flugtveje kan spærres helt eller delvist: En mørk presenning/gråt tæppe nedhængt til 1m over gulvet illuderer røg, som kun kan passeres sammenkrøbet. Orange presenninger fra loft til gulv illuderer flammer, som ikke kan passeres. Der bør suppleres med en person, som håndhæver afmærkningen.
- Oplag af møbler og kasser på gangen kan indsnævre flugtvejen ved de større klasser (jf. diskoteker).
- De største elever kan prøve at finde ud fra toiletter eller andre rum uden dagslys når lyset slukkes.
- Pointspurt rundt på skolen for at finde brandmateriel, der er sat pointsedler på.
- I forbindelse med lærer-temadage kan der indlægges en fysisk aktivitet, såsom at åbne for og trække de ophængte brandslanger ud for så at åbne et vindue og sprøjte ud – evt. er opgaven først løst, når en spand i gården er blevet fyldt med vand.
- En bred vifte af beredskabsfaglige emner kan indlægges i forskellige fag, for eksempel:
- I fysik kan man opmåle længderne af alternative flugtveje. Man kan også sætte sig ind i forbrændingsteori og slukningsmidlers anvendelse.
- I matematik kan man regne på flugtvejes kapacitet, f.eks. under forudsætning af en hastighed på 5 km/timen og en persontæthed på 4 personer pr. m².
- I historie/samfundsfag kan man studere udviklingen i brandslukningens organisering i Danmark, fra borgerligt ombud over frivillige brandværn til professionelle brandvæsener.
- Man kan også som tema i samfundsfag studere organiseringen af det lokale brandvæsen, både det forebyggende og det afhjælpende område.
- Man kan skrive stil eller holde foredrag om egne oplevelser med ulykker.
- Man kan lave spørgeskemaundersøgelse om hvem, der har oplevet hvilke ulykker.
- Se også afsnittet "Hvis du vil vide mere" på side 11.

Udgivet af: Beredskabsstyrelsen
Datavej 16
3460 Birkerød
Telefon 45 90 60 00
Telefax 45 90 60 60
Email brs@brs.dk
www brs.dk

Oplag: 3000

Design: Designgrafik

Fotos: Beredskabsstyrelsen

Tryk: Schultz Grafisk

B: 2086-uda/2004

ISBN: 87-91133-81-5

Beredskabsstyrelsen har udarbejdet **Evakuering af skoler** som en hjælp for skoler til at udarbejde brand- og evakueringsplaner samt at indøve og vedligeholde planerne.

Udarbejdet af akademiingeniør Peter Hofman-Bang / Udredning og Analyse.

Den samlede vejledning kan downloades fra www.beredskabsstyrelsen.dk eller fra www.brandforebyggelse.dk

Fra disse hjemmesider kan bilagene desuden downloades i Word-udgave til videre bearbejdning.

På www.brandforebyggelse.dk findes desuden forskelligt formidlingsmateriale vedr. brandsikkerhed m.v.

Citat og eftertryk i uddrag er tilladt ved angivelse af kilde.